

Wychowanie do Życia w Rodzinie w naszej szkole

Wychowanie do życia w rodzinie to przedmiot realizowany dla uczniów klas IV-VIII szkoły podstawowej, a także w szkołach ponad podstawowych: branżowej szkole I stopnia, w klasach I-III liceum ogólnokształcącego i w klasach I-III technikum, którego celem jest przygotowanie młodzieży do życia w rodzinie.

Wychowanie do życia w rodzinie należy postrzegać jako integralną część wychowania ogólnego. Jest to świadome i ciągłe oddziaływanie na młodych ludzi w celu przygotowania ich do podejmowania ważnych decyzji życiowych.

Jest oczywiste, że proces wychowania rozpoczyna się w rodzinie i że środowisko rodzinne stanowi najważniejsze ogniwo w procesie wychowawczym. To rodzina wpływa na zdrowie fizyczne i psychiczne swojego dziecka, kształtuje osobowość, uczy dokonywania moralnie właściwych wyborów, wpływa na rozwój intelektualny.

Nie da się jednak pominąć znaczenia innych podmiotów wychowawczych, jakimi są nauczyciele, grupy rówieśnicze, instytucje wychowawcze. Spójność w działaniu wszystkich tych podmiotów jest w procesie wychowywania bardzo ważna.

Program nauczania, który został wybrany do tego przedmiotu „Wędrując ku dorosłości” pod redakcją Teresy Król, wydawnictwa Rubikon jest zgodny z nową podstawą programową. Treści realizowane na zajęciach stanowią spójność z zadaniami wychowawczymi, profilaktycznymi szkoły, a także zwraca uwagę na zdrowie i bezpieczeństwo uczniów w szkole, ma promować zdrowy styl życia. Na zajęciach występuje także korelacja między innymi przedmiotami: biologią,

przyrodą, wychowaniem fizycznym i religią. Treści te podejmowane są również na godzinach wychowawczych.

Lata szkoły podstawowej to czas nadchodzących zmian fizycznych i psychicznych, związanych z pokwitaniem. Konieczne jest więc przygotowanie dzieci do zmian, które wkrótce nastąpią, i wyrobienie w nich pozytywnego nastawienia do tego okresu. Zadaniem dorosłych jest także kształcenie u dzieci odpowiedzialności za siebie, umiejętności samokontroli i samooceny.

Dorastanie wiąże się z nasileniem krytycyzmu i buntu, zwłaszcza wobec dorosłych, z rozchwianiem emocjonalnym, a jednocześnie z ogromną ciekawością świata. I tak, z jednej strony - różnorodność informacji i wzorców lansowanych w środkach masowego przekazu, a co za tym idzie i w życiu codziennym, z drugiej zaś strony - brak umiejętności dokonywania właściwych wyborów, mogą powodować trudności w odnalezieniu się dziecka we współczesnym świecie. Rolą dorosłych jest pomoc w poszukiwaniu właściwych dróg.

Potrzeba wprowadzenia Wychowania do życia w rodzinie wynika także z ogromnego przyspieszenia przemian zachodzących w naszym kraju, które niosą ze sobą realne zagrożenia. Są to różnego rodzaju uzależnienia, prostytutka nieletnich, grupy młodzieżowe, presja seksualna, uzależnienia, pornografia.

Głównym celem zajęć, zgodnie z podstawą programową, jest ukazywanie wartości rodziny w życiu osobistym człowieka oraz pomoc w przygotowaniu się do zrozumienia i akceptacji przemian okresu dojrzewania. Wychowanie do życia w rodzinie uwzględnia czas dorastania, niepokoje i trudności pojawiające się w tym okresie rozwoju oraz sposoby radzenia sobie z nimi zarówno w aspekcie własnej osoby, w kontaktach rówieśniczych, jak i innych.

Wymagania szczegółowe zawarte w podstawie programowej (treści nauczania)

1. Podstawowe funkcje rodziny z podkreśleniem miejsca dziecka w rodzinie.
2. Przekaz wartości i tradycji w rodzinie, wspólne świętowanie, spędzanie wolnego czasu.
3. Więzy rodzinna, związki uczuciowe i inne relacje w rodzinie; konflikty i ich rozwiązywanie.
4. Macierzyństwo i ojcostwo; podstawowa wiedza dotycząca budowy i funkcjonowania układu rozrodczego człowieka.
5. Ciąża, rozwój płodu, poród, przyjęcie dziecka jako nowego członka rodziny.
6. Różnice i podobieństwa między chłopcami i dziewczętami; identyfikacja z własną płcią, akceptacja i szacunek dla ciała.
7. Zmiany fizyczne i psychiczne okresu dojrzewania; zróżnicowane, indywidualne tempo rozwoju.
8. Higiena okresu dojrzewania.
9. Prawo człowieka do intymności i ochrona tego prawa; postawy asertywne.
10. Istota koleżeństwa i przyjaźni, wzajemny szacunek, udzielanie sobie pomocy, współpraca, empatia.
11. Mass media -zasady i kryteria wyboru czasopism, książek, filmów i programów telewizyjnych.
12. Instytucje działające na rzecz dziecka i rodziny.
13. Odpowiedzialność za własny rozwój; samowychowanie.

Program Wychowania do Życia w Rodzinie podzielony jest na 6 działów tematycznych:

- Rodzina

Po zakończeniu cyklu nauki uczeń powinien m.in. znać miejsce rodziny w społeczeństwie, wiedzieć, na czym polegają konkretne funkcje rodziny (np. opiekuńcza, prokreacyjna), umieć wyjaśnić, czego dotyczy rodzinne wychowanie patriotyczne czy moralne, znać rodzinne tradycje. Powinien też rozpoznawać różne typy rodzin (pełna, niepełna), wiedzieć, jak buduje się rodzinne relacje i umieć składać życzenia z okazji ważnych rocznic rodzinnych, a także jak okazać szacunek rodzeństwu, rodzicom i dziadkom oraz docenić ich wkład w życie rodzinne.

- Dojrzewanie

Zgodnie z programem uczeń powinien umieć rozpoznać zachodzące w organizmie zmiany fizyczne i psychiczne, rozumieć, czym jest seksualność, płciowość czy cielesność, umieć wyjaśnić, na czym polega identyfikacja z własną płcią i jakie są różnice w rozwoju psychoseksualnym chłopców i dziewcząt. Powinien również znać zagrożenia okresu dojrzewania, takie jak: uzależnienia, pornografia, prostytucja nieletnich, a także umieć wymienić sposoby profilaktyki i ich przeciwdziałania.

- Seksualność człowieka

W tym dziale nacisk położony jest na wiedzę o płci i seksualności: uczeń powinien znać związane z tym tematem pojęcia, znać różnice między seksem a miłością, wiedzieć, co jest podstawą budowania szczęśliwych i trwałych związków, znać choroby przenoszone drogą płciową i wiedzieć, jak im zapobiegać.

- Życie jako fundamentalna wartość

Dział ten kładzie nacisk na wszystkie aspekty troski o ludzkie życie od poczęcia aż do naturalnej śmierci. Dlatego uczeń powinien umieć wyjaśnić, dlaczego życie jest wartością, wiedzieć, na czym polega planowanie dzietności rodziny i odpowiedzialne rodzicielstwo. Powinien też wykazywać szacunek dla ludzkiego ciała, znać podstawy higieny i troszczyć się o zdrowie, a także mieć pozytywny stosunek do osób niepełnosprawnych, chorych.

- Płodność

Ten dział wymaga od uczniów zrozumienia tego, że płodność to wspólna sprawa kobiet i mężczyzn. Uczeń powinien więc znać sposoby rozpoznawania płodności, problem niepłodności, rodzaje antykoncepcji, sposoby zapłodnienia (również in vitro i naprotechnologii). Powinien też wiedzieć, jakie znaczenie ma nauka w szkole rodzenia i karmienie piersią, a także to, czym jest adopcja i rodziny zastępcze.

- Postawy

To dział, który przedstawia normy i postawy akceptowane społecznie. Zgodnie z nim uczeń powinien wiedzieć, jakie normy rządzą życiem małżeńskim, dlaczego aktywność seksualna podlega odpowiedzialności moralnej, znać zasady *savoir vivre*, umieć radzić sobie w sytuacjach stresowych, być asertywnym, a także nauczyć się doceniać wolontariat.

Do zadań szkoły w szczególności należy:

1) stymulowanie procesu samowychowania;

2) współpraca z rodzicami w zakresie prawidłowych relacji między nimi a dzieckiem;

- 3) pomoc we właściwym przeżywaniu okresu dojrzewania;
- 4) wzmocnianie procesu identyfikacji z własną płcią;
- 5) wspieranie rozwoju moralnego i kształtowania hierarchii wartości;
- 6) promowanie integralnej wizji seksualności człowieka; ukazanie jedności pomiędzy aktywnością seksualną a miłością i odpowiedzialnością;
- 7) tworzenie klimatu dla koleżeństwa, przyjaźni oraz szacunku dla człowieka;
- 8) pomoc w poszukiwaniu odpowiedzi na podstawowe pytania egzystencjalne;
- 9) informowanie o możliwościach pomocy - system poradnictwa dla dzieci i młodzieży.

Wiadomo, że zadaniem szkoły jest kształcenie umiejętności i dostarczenie wiedzy, dom zaś uczy miłości. Te role mogą się jednak uzupełniać i przenikać. W domu można poszerzać swoje wiadomości, a w klasie porozmawiać życzliwie o problemach rodziny i dorastania. Szkoła chce pomóc w znalezieniu właściwej drogi w wędrówce ku dorosłości.

Opracowała Edyta Dydek